ZŠ Slunovrat

Pedagogická koncepce školy

dodatek ke smlouvě číslo: ……(datum narození dítěte – DDMMRR)

Slunovrat chce být školou, kde se učíme podle konstruktivistických principů:

1. Konstruktivistická výuka podněcuje děti, aby si vědomosti utvářely ("konstruovaly") samy v průběhu vlastních školních aktivit. Tento způsob výuky bere **děti jako přirozeně hladové po poznání a** přirozeně nastavené k prozkoumávání světa.

2. Učitel neprezentuje vědomosti v předem připravené podobě; k témuž poznatku mohou vést různé cesty. Učitel tedy minimalizuje přímé předávání poznatků; **podněcuje spíš objevování a prozkoumávání různých problémů vytvářením inspirativního výukového prostředí**; spíš než přímým instruováním děti "provází" formou dialogu, otázek, vhodně nastavených úkolů a experimentů šitých na aktuální úroveň dítěte a jeho aktuální způsob porozumění.

3. Aby tento model fungoval, musí být **vztah mezi učiteli a dětmi co možná demokratický** (jako opak autoritativního). Konstruktivistická výuka má výrazné demokratické prvky a předpokládá vytvoření kooperativní, neohrožující a respektující atmosféry mezi dětmi a mezi dětmi a učiteli.

4. **Minimalizují se vnější motivační faktory** (známky, pochvala autority, strach z testu atd.); děti se ideálně učí proto, že jim to dává smysl a mají ze vzdělávání vnitřní uspokojení.

5. Výuka za účelem nabývání vědomostí v různých předmětech **jde ruku v ruce s podněcováním osobnostního rozvoje, morálního vývoje a vývoje sociálních dovedností**. Nastavování norem, pravidel, toho, co je správné a co ne, se pokud možno neděje "shora"; podobně jako vědomosti v užším slova smyslu i pravidla jsou objevována a jejich funkčnost testována v životě třídy.

Praktická realizace koncepce ve výuce

JÁDREM NAŠÍ PEDAGOGIKY JE ZÁKLADNÍ LIDSKÝ VZTAH S KAŽDÝM DÍTĚTEM.

Realizuje se:

V postoji k dítěti

- **dítě jako jedinečná bytost (individuální přístup)**

1. Vycházíme z předpokladu, že každý člověk je neopakovatelný a vyžaduje individuální přístup. Postupnými kroky a za velké podpory okolí se zodpovědnými za vlastní vzdělávací proces stávají děti. Důvěřujeme, že dítě ve své přirozenosti touží po rozvoji a učení, nepotřebuje vnější motivaci.
2. Využíváme metodu přirozených nebo logických důsledků, nikoli trestů a odměn. Sledujeme pokrok každého dítěte a děti mezi sebou neporovnáváme.
3. Uváženě používáme aktivity, které vedou k soutěživosti a možnému zdůrazňování

nedostatků dětí.
4. Vycházíme z konstruktivistického pojetí výuky, kdy na začátku vzdělávání stojí dětská zkušenost a vidění světa, která se utvářela již od narození. Děti vnáší do výuky i svá vlastní témata, postoje a zkušenosti, nové si na základě nabídky osvojují.
5. Při porozumění dětské individualitě a jejího rozvíjení si pomáháme modelem mnohonásobné inteligence podle prof. Gardnera. Viz https://deti.mensa.cz/index.php?pg=home--aktualni-deni&aid=260

- **pedagogové a rodiče jako průvodci dítěte**

6. Podporujeme otevřenost, sebereflexi a sebepoznání vlastním příkladem a aktivně se zapojujeme do sebevzdělávání a pravidelné sebereflexe.
7. Hledáme cesty, které posilují vnitřní motivaci a odpovědnou volbu dětí. Sdílíme zkušenosti s rodiči a pravidelně je informujeme o aktivitách dětí a probíhajících procesech ve skupinách (ústně, na setkáních, mailem), aby na ně mohli doma navázat.
8. Jsme strážci dobrého klimatu ve skupině. Dětem poskytujeme pravidelnou reflexi skupiny, jejich vzájemného chování a také ji od nich vyžadujeme. Popisujeme nehodnotícím jazykem procesy ve třídě i ve škole.
9. Individuální podpora každého dítěte počítá s podpůrným rodinným zázemím a aktivním zapojením rodičů do procesu vzdělávání dítěte. Škola počítá s včasným předáváním informací, které mohou mít vliv na vztahy, klima ve třídách či proces vzdělávání dítěte. Předpokládáme otevřené sdílení a vztah důvěry, aktivní účast na setkáních rodičů výukové skupiny (min. 2x za rok) a tripartitě (setkání rodiče, dítěte a pedagoga – min. 2x za rok)

- **respektující partnerská komunikace a vztah s pedagogem**

10. V centru procesu vzdělávání a výchovy stojí naše vztahy v týmu, s rodiči, s dětmi a vztahy mezi dětmi navzájem jako základní předpoklad učebního procesu. 11. Poskytujeme dostatečný prostor a čas na vytvoření důvěry mezi pedagogem a dítětem a mezi dětmi navzájem ve výukové skupině. Věříme, že i tímto procesem si děti osvojují potřebné dovednosti a postoje pro život.

V metodách a formách výuky

- **bezpečné prostředí**

12. Věříme, že prostředí bezpečí a důvěry urychluje vzdělávací proces a má přednost před pouhým osvojováním znalostí. Cokoli tuto atmosféru narušuje, je třeba řešit včas, i když se nebudou krátkodobě naplňovat vzdělávací cíle zaměřené na znalosti, ale osvojovány potřebné kompetence (které jsou povinnými výstupy podle RVP ZV).
13. Sdělujeme dětem jasné NE k posmívání, nadměrné záporné kritice, slovní agresivitě, fyzickému násilí a nabízíme jiné formy sdělování a projevu emocí.

- **dohoda a konsensus jako cíl sněmů, třídních kruhů, tripartit**

14. Preferujeme dohodu a konsenzus před nařizováním a autoritativním řízením. Lpíme na dodržování předem dohodnutých pravidel.

15. Nezastupitelné místo mají celoškolní sněmy, které se konají každý týden a na nichž jsou projednávány návrhy dětí i pedagogů, řešeny obtíže vzájemného soužití a osvojovány potřebné dovednosti pro respektující vyjednávání.
16. Pravidla vzájemného soužití si vytváříme s dětmi na základě společných dohod, a to v rámci školy i tříd. Výjimkou jsou nařízení MŠMT, přímé ohrožení zdraví či majetku. Děti se aktivně podílí na chodu školy a úklidu prostor.

- **budování vnitřní motivace, přebírání zodpovědnosti za učení a chování** 17. Za vlastní vzdělávací proces se postupnými kroky stávají děti. Pedagogové a rodiče je v tomto procesu podporují a vytváří jim pro to podmínky.
18. Děti v rámci svých možností nesou důsledky svého chování a v případě nedodržení dohod (např. termínu, úkolu), pravidel (např. slovní napadení druhého), či způsobení materiální újmy (rozbitá pomůcka) jsou přizvány k nápravě.
19. Děti si vytváří krátkodobé plány/později dlouhodobé, volí si oblast svého zájmu a sledují tak svůj vlastní proces učení za podpory pedagoga. Do jisté míry ho tak mohou aktivně ovlivnit. Závazné jsou výstupy učiva a osvojení kompetencí pro 3., 5. a 9. třídu, které jsou zformulovány v RVP ZV vydané MŠMT. Z toho bude vycházet vlastní dokument školy - Školní vzdělávací program – na kterém pracujeme.

- **reálné prostředí jako zdroj pro učení, respekt k životu**

20. Věříme, že život se odehrává v reálném prostředí. Skvělou učebnou se tak stává les, louka, galerie, kostel, synagoga, muzea, čistička vod, vozovna, třídírna odpadu, několikadenní pobyt ve skromných podmínkách, kde můžeme porozumět různým oblastem života na zemi a vytvářet dlouhodobé hodnoty.
21. Promýšlíme a v rámci našich možností realizujeme pomoc a ohleduplnost vůči živým organismům. Osvojujeme si přežití v přírodě a porozumění procesům utváření kultury i krajiny, sbírání bylin, tvořivé vyjádření našich postojů a pocitů prostřednictvím přírodních materiálů či věcí denní potřeby…
22. Jeden den v týdnu tráví děti „v terénu“, aby mohly vnímat všemi smysly realitu. Pravidelně vyjíždíme na vícedenní pobyty do přírody ve skromných ubytovacích podmínkách (podzim, zima, jaro).

- **život v přítomnosti - zvědomování tady a teď, podpora sdílení** 23. Život žijeme především teď a tady. Cíle pravidelných aktivit, které se odehrávají v kruhu, je být v souladu se svým tělem, se svou pozorností, myslí i pocity a prožívat sounáležitost s druhými. Využíváme k tomu prvky Werbeck metody (škola odhalení hlasu), intuitivní pedagogiku (hry), tělesné cviky jógy, pracujeme s dechem aj. 24. Rádi bychom zavedli poradní kruhy pro děti, personál i rodiče. Viz https://www.youtube.com/watch?v=NioRoFQ_fPg

- **naše specifické metody a pomůcky**

25. Používáme různé styly učení, které střídáme. Děti si osvojují učivo prostřednictvím nejvíce vyhovujícího způsobu v návaznosti na již předem získané dovednosti a zkušenosti.
26. Využíváme všech smyslů k prozkoumávání světa kolem sebe a usilujeme o všestranný

rozvoj každého dítěte. V našem prostředí se věnujeme poznávání bádáním, přímo

v terénu i ve třídě, s výtvarnými, hudebními, dramatickými, pohybovými aktivitami, filmovým materiálem atd.
27. Z konstruktivistického pojetí výuky vycházejí naše další metody a pomůcky: pracujeme s pomůckami z Montessori prostředí, didaktikou matematiky podle profesora Hejného i klasickou s využitím badatelských prvků, v některých předmětech a ročnících používáme učebnice a pracovní sešity nakladatelství Taktik, vytváříme vlastní pomůcky, tvořivý materiál z waldorfské pedagogiky, principy zážitkové pedagogiky, artefiletiku, muzikofiletiku, metodu čtením a psaním ke kritickému myšlení, jsme v síti škol MRKEV (environmentální zaměření a metodika Učíme venku) atd.
28. Výuku propojujeme tematicky a hledáme větší možnosti projektové výuky (ve vývoji), kdy jsou děti nedílnou součástí od výběru tématu přes jeho realizaci po závěrečné shrnutí a výstup.

- **práce s chybou**

29. Děti povzbuzujeme k vlastnímu odhalení chyby a vzájemnému sdílení postupů. 30. Poskytujeme jim prostřednictvím popisu procesu (reflexe) a kladením otevřených otázek prostor k nalezení toho, co jim může pomoci k lepšímu řešení. Klademe důraz na kvalitu, nikoli kvantitu osvojených témat. Vedeme děti k osvojení nástrojů, které jim pomohou v učebním procesu.
31. Pozorováním a podporou se snažíme odhalit příčinu opakované nechuti či obtíží ve vyučovacím procesu.

Ve způsobech hodnocení

32. Používáme několik forem formativního hodnocení (sledujeme pokrok každého dítěte, neporovnáváme je).
33. Vysvědčení není přepisem známek na slovní hodnocení, ale informuje o pokroku dítěte.
34. Poskytujeme dětem slovní cílenou zpětnou vazbu ve chvílích, kdy je jasné konkrétní zadání úkolu a předem popsány cíle aktivity či procesu. Zpětnou vazbu realizujeme i prostřednictvím aktivit.
35. Rozvíjíme jejich sebehodnocení a vypracováváme s nimi mapy pokroku či portfolia. 36. Věříme, že i pouhá reflexe a sebereflexe (používání pouze popisného jazyka k tomu, co se děje) je důležitým výukovým nástrojem zvědomování toho, co probíhá kolem dítěte, uvnitř něj a ve vzájemných vztazích.
37. Učíme děti, aby si vzájemně dokázaly poskytnou cílenou zpětnou vazbu, konkrétně ocenit práci i dovednosti druhých.
38. Jako výstup slouží také prezentace vlastní práce, závěrečná práce (výtvarná díla, plakát, kniha aj.), testy, záznamy o činnosti, fotografie, psaní Spirálek (zpráv z uběhnutého týdne).

V komunitním životě dětí a pedagogů ve škole

39. Klademe velký důraz kromě osobnostního rozvoje také na sociální interakce mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými, mezi dětmi napříč věkovými rozdíly. Jejich péči a růstu věnujeme podstatnou část výuky.

40. Mluvíme s dětmi otevřeně i o emočně náročných tématech, pomáháme jim rozlišit a pojmenovat vlastní emoce a jsme průvodci na cestě osvojování si potřebných dovedností při řešení konfliktních situací. Tím rozvíjíme u dětí emoční inteligenci.

41. Dětem vytváříme prostor pro individuální a samostatnou práci, práci ve dvojicích, malých skupinkách, třídních výukových skupinách a ve společenství celé školy tak, aby si osvojovaly potřebné dovednosti pro tuto práci.

V orientaci školy na propojení s kořeny, tradicí a historií: slavnosti, osobnosti, historie, spiritualita…

42. Propojujeme se s minulostí a vytváříme živé společenství prostřednictvím slavností. Tradice, řemeslo, důležité historické okamžiky si zpřítomňujeme připomínáním starých zvyků a propojením s přítomností – sv. Martin, Advent, Vánoce, fašank a půst, Velikonoce, jarní a podzimní Slunovrat, Svatojakubská noc, Svatojánská noc.

43. Děti jsou seznamovány s osobnostmi našich i světových dějin, s mytologickými příběhy z různých kontinentů, pohádkami, literárními postavami, velkými a malými příběhy o vzniku světa, života, člověka, písma, geometrie, čísel atd.

44. Seznamujeme děti s duchovními proudy, učíme je kriticky myslet a orientovat se v tradičních náboženstvích i nových hnutích především prostřednictvím slavností a seznámení s historií.

Ve spolupráci s odborníky

45. Chceme dětem poskytnout ty nejlepší podmínky pro jejich růst a podpořit je v překonávání překážek.

46. Klademe důraz na spolupráci s rodiči, otevřenému sdílení, aktivní komunikaci z obou stran a vzájemné podpoře při pomoci dítěti. Je to důležitý předpoklad dobrého zvládnutí situace, kdy se vyskytnou obtíže při zvládání učebního procesu či v chování dítěte.

47. V případě potřeby a na základě konzultace s rodiči usilujeme o včasnou spolupráci s odborníky z oblasti speciální pedagogiky, vývojové psychologie, s PPP, s lidmi se zkušenostmi z jiných alternativních pedagogik (waldorf, Montessori, Jenský plán aj.).

V komunitním životě celé školy: rodiče a pedagogové jako tvůrci školy

48. Nedílnou součástí naší školy jsou sami rodiče. Počítáme s nimi jako partnery dialogu. 49.

ZŠ Slunovrat

Naše škola počítá s aktivním vzděláváním rodičů (nabídka seminářů, workshopů, besed aj. pro rodiče) a vytváření podporujícího zázemí dětem (podle svých možností). 50. Rodiče mají právo na účast ve vyučování, aktivní nebo jako pozorovatelé. Pro školu je vtažení rodičů do školního procesu přínosem.
51. Počítáme se zapojením rodičů do příprav, realizace a účasti na Slavnostech školy. Rodiče se často podílejí na konkrétním programu ve škole a podporují školu při dalších činnostech, jako: výroba a nákup pomůcek, úprava prostředí školy, školní výjezdy se s dětmi, workshopy fundraising, odborná podpora školy, a to dle svých možností.
52. Komunikaci vnímáme jako klíčový nástroj vzdělávacího a výchovného procesu a nástroj vytváření komunity. Procházíme rozhodovacím procesem, který jednotný koncept

komunikace zvolíme pro náš tým – některým z nás je blízká Nenásilná komunikace nebo Škola bez poražených, někteří prošli kurzy Respektovat a být respektován. 53. My, pedagogové a „zázemníci“ (ti, kteří vytváří zázemí fungující školy), jsme jen lidé. Nicméně vnímáme svou práci jako poslání. Chceme vytvářet s dětmi i rodiči otevřené a lidské vztahy, kde je vzájemná úcta a respekt.
54. Nevěříme v hierarchické uspořádání s uplatňováním moci a nátlaku, vytváříme školu s participativním/sdíleným řízením, což vyžaduje zvláštní pozornost a může být provázeno neobvyklými procesy. (*Styl vedení organizace, který se zaměřuje na dosahování vynikajících výsledků tím, že dává lidem prostor pro osobní iniciativu, podporuje vnitřní motivaci a vytváří podmínky pro efektivní spolupráci. Předpokladem je organizační kultura postavená na autonomii a spolupráci, ne na moci a kontrole.*)
55. Nedílnou součástí školy je spolek Škola Slunovrat, z.s., jehož prostřednictvím celá komunita rozhoduje o dalším směřování školy a jehož se rodiče stávají po vstupu dítěte do školy součástí. Počítá s jeho účastí na spolkových setkáních min. 1x do roka.

Metody a přístup pedagogů mohou být nejlépe uplatnitelné, pokud domácí prostředí dětí bude slučitelné s těmito metodami. Předpokládá, že důležité hodnoty rodiny se nevylučují s hodnotami školního prostředí dětí.

Svým podpisem vyjadřuji souhlas ke všem výše uvedeným bodům.

V Brně dne:

…….……. …….

Podpis zákonných zástupců Podpis zákonných zástupců